

Phẩm 4: XỨ PHƯƠNG TIỆN CỨU CÁNH: HÀNH

Bồ-tát từ trụ giải hành cho đến trụ Bồ-tát tối thượng, lược nói có bốn hành: Một là hành Ba-la-mật. Hai là hành pháp Bồ-đề phần. Ba là thần lực. Bốn là thành thực chứng sinh.

Như trước đã nói sáu Ba-la-mật, nay thêm Phương tiện thiện xảo Ba-la-mật, Nguyên Ba-la-mật, Lực Ba-la-mật và Trí Ba-la-mật, đó gọi là Hành Ba-la-mật.

Như trước nói mười hai phương tiện thiện xảo, đó gọi là Phương tiện thiện xảo Ba-la-mật. Như trước nói năm thứ nguyện, đấy gọi là Nguyên Ba-la-mật. Mười lực phương tiện thanh tịnh, đó gọi là Lực Ba-la-mật.

Tất cả pháp bộ phần đều biết, đấy gọi là Trí Ba-la-mật. Biết Đệ nhất nghĩa đế nên gọi là Bát nhã Ba-la-mật. Biết Thế đế cho nên gọi là Trí Ba-la-mật.

Lại có vô lượng trí nên gọi là phương tiện thiện xảo Ba-la-mật. Cầu trí tăng tiến nên gọi là Nguyên Ba-la-mật. Tất cả ma đạo không thể phá hoại nên gọi là Lực Ba-la-mật. Trí mở bày giác ngộ nên gọi là Trí Ba-la-mật.

Như trước nói ba mươi bảy pháp Bồ-đề phần như niệm xứ... bốn thứ cầu, bốn thứ đều nhận biết như thật, đó gọi là pháp phần Bồ-đề.

Như trước nói sáu thần thông, đấy gọi là thần lực.

Như trước nói hai vô lượng là điều phục giới vô lượng, điều phục phương tiện vô lượng, đó gọi là thành thực chứng sinh.

Như vậy, bốn hành gồm thấu tất cả hành của Bồ-tát, tu hành lâu dài trong ba A-tăng-kỳ kiếp. Tự tánh thanh tịnh thù thắng hơn thế gian, Thanh văn, Duyên giác, gồm thấu quả Đại Bồ-đề. Mười pháp như thí v.v..., thời độ, tự tánh thanh tịnh độ, quả độ, đó gọi là Ba-la-mật. Các Ba-la-mật thứ tự kiến lập có ba thứ: Một là đối trị. Hai là nhân khởi. Ba là quả báo. Tham lam keo kiệt, nghiệp ác, sân hận, biếng nhác, loạn ý, ngu si, sáu pháp như vậy làm chướng ngại Bồ-đề, dùng sáu độ đối trị, tùy theo chỗ thích hợp của sáu pháp đó. Những Ba-la-mật còn lại thuộc về sáu Ba-la-mật, đó gọi là kiến lập đối trị.

Bồ-tát này bắt đầu không tham tiếc của cải, xả bỏ để xuất gia, xuất gia rồi thọ giới Bồ-tát, do hộ giới nên tu tập nhẫn nhục, không sợ chúng sinh nên lực nhẫn thanh tịnh. Không sợ chúng sinh nên tu tập không gián đoạn. Pháp thiện là phương tiện để tu tinh tấn, không buông thả nên khéo đạt nhất tâm, tâm đã khéo hợp nhất thì được trí như thật.

Đó gọi là kiến lập nhân khởi.

Bồ-tát này hiện pháp tu tập pháp thiện huệ thí, ở đời vị lai, bên ngoài được nhiều của cải, bên trong được thọ mạng, sắc, lực, an lạc, biện tài, đủ năm thứ quả báo. Người đầy đủ năm thứ Ba-la-mật như là giới... được sinh trong đường thiện, đối với các chúng sinh có điều đặc biệt như thọ mạng v.v..., đó gọi là đầy đủ thứ nhất. Điều cùng sinh phương tiện thiện không có chán mệt, nhẫn nhịn người khác xâm phạm, không nào hại chúng sinh, đó gọi là đầy đủ thứ hai. Tất cả phương tiện kiên cố kia đều cùng sinh có thể hành tác, đó gọi là đầy đủ thứ ba. Sự đều cùng sinh kia ít các trần uế, tâm tự gánh vác, biết tất cả nghĩa, đắc các thần thông, đó gọi là đầy đủ thứ tư. Chỗ đều cùng sinh kia trí tuệ thêm rộng, đó gọi là đầy đủ thứ năm. Đấy gọi là kiến lập quả báo. Bốn Ba-la-mật kia với các thứ tự tánh, quyến thuộc là vô tận, đó gọi là giới học tăng thượng. Thiên Ba-la-mật gọi là ý học tăng thượng, Bát nhã Ba-la-mật gọi là tuệ học tăng thượng. Ba học này được Bồ-tát chú trọng, tinh tấn học đạo. Ba học này gồm sáu Ba-la-mật rất ráo không gì hơn. Lược nói Bồ-tát có bốn thứ hành gồm sáu tất cả sự: Một là trước hết tu tập thiện căn Bồ-đề. Hai là tạo lợi ích cho chúng sinh. Ba là tăng trưởng pháp thiện. Bốn là thành thực chúng sinh. Như vậy, bốn thứ hành lần lượt kiến lập, đó gọi là kiến lập tối thượng.
